

E-BOOK

Pieniądze na dziecko.

Świadczenia rodzinne krok po kroku

Spis treści

1. Wstęp.....	2
2. Rodzina 800+	3
3. Dobry Start.....	5
4. Zasilek rodzinny	7
5. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka („becikowe”)	8
6. Świadczenie pielęgnacyjne.....	10
7. Karta dużej rodziny.....	11
8. Fundusz alimentacyjny	13

1. Wstęp

Wychowanie dziecka wiąże się z wieloma wyzwaniami, w tym także finansowymi. Koszty związane z opieką nad dzieckiem, jego edukacją, zdrowiem czy codziennymi potrzebami mogą stanowić istotne obciążenie dla budżetu domowego. Z tego względu państwo wprowadza różnego rodzaju mechanizmy wsparcia finansowego dla rodzin wychowujących dzieci. Ich celem jest zarówno pomoc w pokrywaniu części wydatków związanych z wychowaniem dziecka, jak i wyrównywanie szans rozwojowych najmłodszych.

W Polsce funkcjonuje rozbudowany system świadczeń rodzinnych, który obejmuje zarówno świadczenia wypłacane regularnie, jak i jednorazowe formy wsparcia. Programy te skierowane są do różnych grup rodzin – zarówno tych o niższych dochodach, jak i takich, które spełniają określone warunki związane np. z opieką nad dzieckiem czy sytuacją zdrowotną członka rodziny. Część świadczeń jest uzależniona od kryterium dochodowego, natomiast inne przysługują wszystkim rodzinom wychowującym dzieci.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie najważniejszych świadczeń rodzinnych funkcjonujących w Polsce

w przystępny i uporządkowany sposób. Dzięki temu czytelnik może w prosty sposób zapoznać się z dostępnymi formami pomocy i zorientować, jakie świadczenia mogą przysługiwać jego rodzinie.

2. Rodzina 800+

Świadczenie wychowawcze, potocznie nazywane „800+”, przysługuje na każde dziecko do ukończenia przez nie 18 roku życia. Co istotne, jego przyznanie nie zależy od dochodów rodziny – każdy uprawniony rodzic lub opiekun może je otrzymać. Od 2022 r. wnioski o świadczenie przyjmuje ZUS, a składanie ich odbywa się wyłącznie drogą elektroniczną.

Świadczenie przysługuje przede wszystkim rodzicom lub opiekunom faktycznym, jeśli dziecko mieszka z nimi i pozostaje na ich utrzymaniu. Opiekunem faktycznym jest osoba, która opiekuje się dzieckiem i wystąpiła do sądu z wnioskiem o jego przysposobienie. Prawo do świadczenia mają również opiekunowie prawni, rodzice zastępczy, osoby prowadzące rodzinny dom dziecka oraz dyrektorzy placówek opiekuńczo-wychowawczych i domów pomocy społecznej. W przypadku opieki naprzemiennej przyznawanej przez sąd, świadczenie dzieli się po równo między oboje rodziców.

Świadczenie nie przysługuje w sytuacjach wyjątkowych – jeśli dziecko pozostaje w związku małżeńskim, przebywa w instytucji zapewniającej pełne utrzymanie, ma prawo do świadczenia na własne dziecko albo gdy rodzina otrzymuje za granicą świadczenie o podobnym charakterze, z wyjątkiem państw UE/EFTA i Wielkiej Brytanii.

Prawo do świadczenia ustalane jest na tzw. okres świadczeniowy, trwający od 1 czerwca danego roku do 31 maja roku następnego. Wnioski składane w pierwszej połowie okresu świadczeniowego przyznają świadczenie od 1 czerwca, natomiast wnioski złożone później – od miesiąca złożenia wniosku lub od dnia narodzin czy objęcia dziecka opieką, przysposobienia lub umieszczenia w pieczy zastępczej. W przypadku dzieci kończących 18 lat w trakcie okresu świadczeniowego, prawo przysługuje do dnia ukończenia przez nie pełnoletności.

Wysokość świadczenia wynosi 800 zł miesięcznie na dziecko. Dla dzieci objętych opieką naprzemienną świadczenie wypłaca się po połowie kwoty każdemu z rodziców. Świadczenie wypłacane jest co miesiąc na wskazany rachunek bankowy.

Aby otrzymać świadczenie, należy złożyć odpowiedni wniosek elektroniczny do ZUS: SW-R dla rodziców, SW-O dla opiekunów prawnych i faktycznych oraz SW-D dla dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Wnioski można składać przez portal PUE/eZUS, aplikację mZUS, portal Emp@tia lub w wybranych bankach. W przypadku kilku dzieci w tej samej formie opieki składa się jeden wniosek, natomiast różne formy opieki wymagają osobnych wniosków.

3. Dobry Start

Program „Dobry Start” to jednorazowe wsparcie w wysokości 300 zł, które państwo przyznaje wszystkim uczniom rozpoczynającym rok szkolny. Świadczenie ma na celu wsparcie rodzin w kosztach związanych z edukacją dzieci i jest przyznawane niezależnie od dochodów.

Świadczenie przysługuje raz w roku na każde dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20 roku życia. W przypadku dzieci niepełnosprawnych, które kontynuują naukę w szkole, wsparcie może być przyznane do 24 roku życia.

Prawo do świadczenia mogą zgłosić: matka, ojciec, opiekun prawny dziecka lub opiekun faktyczny, który faktycznie sprawuje opiekę nad dzieckiem i wystąpił do sądu opiekuńczego o jego przysposobienie. W przypadku dzieci w pieczy zastępczej wniosek składa rodzic zastępczy, osoba prowadząca rodzinny dom dziecka lub dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Przyjmowaniem wniosków, ich rozpatrywaniem oraz wypłatą świadczenia zajmuje się Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Wnioski przyjmowane są wyłącznie drogą elektroniczną od 1 lipca do 30 listopada, przez portal PUE ZUS, aplikację mobilną mZUS, portal Emp@tia lub za pośrednictwem bankowości elektronicznej.

Wypłata świadczenia odbywa się bezgotówkowo, na wskazany numer konta bankowego. Złożenie wniosku w lipcu lub sierpniu gwarantuje, że wsparcie trafi na konto rodziny najpóźniej do 30 września. Wnioski złożone w kolejnych miesiącach (wrzesień–listopad) są realizowane w ciągu dwóch miesięcy od daty złożenia.

Świadczenie Dobry Start nie przysługuje dzieciom uczęszczającym do przedszkola, realizującym roczne przygotowanie przedszkolne w zerówce ani studentom.

4. Zasiłek rodzinny

Prawo do zasiłku rodzinnego przysługuje rodzicom lub opiekunom dziecka, a także opiekunowi faktycznemu, który wystąpił do sądu o jego przysposobienie. W niektórych sytuacjach świadczenie może otrzymać również pełnoletnia osoba ucząca się, która nie pozostaje na utrzymaniu rodziców.

Zasiłek rodzinny przysługuje zasadniczo do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Jeżeli dziecko kontynuuje naukę, świadczenie może być wypłacane do ukończenia 21 lat, a w przypadku dziecka z orzeczeniem o niepełnosprawności – do 24 roku życia.

Wysokość zasiłku rodzinnego zależy od wieku dziecka i wynosi miesięcznie:

- 95 zł na dziecko do ukończenia 5 roku życia,
- 124 zł na dziecko w wieku od 5 do 18 lat,
- 135 zł na dziecko w wieku od 18 do 24 lat.

Przyznanie świadczenia uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie może przekraczać 674 zł, a w przypadku wychowywania dziecka z niepełnosprawnością – 764 zł. W polskim systemie obowiązuje również

zasada „złotówka za złotówkę”, która pozwala otrzymać świadczenie odpowiednio pomniejszone o kwotę przekroczenia kryterium dochodowego.

Wniosek o zasiłek rodzinny składa się w urzędzie gminy lub ośrodka pomocy społecznej właściwym dla miejsca zamieszkania. Przykładowy wzór wniosku dostępny jest na [stronie rządowej](#).

5. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka („becikowe”)

Prawo do becikowego przysługuje rodzicom nowo narodzonego dziecka, opiekunom prawnym, którym sąd powierzył opiekę nad dzieckiem, oraz opiekunom faktycznym, którzy przejęli opiekę nad dzieckiem i złożyli wniosek o adopcję. Świadczenie przysługuje obywatelom polskim mieszkającym w Polsce, a także cudzoziemcom, którzy spełniają określone warunki pobytowe i posiadają dokumenty uprawniające do pracy w Polsce. Osoby z polskim obywatelstwem mieszkające za granicą nie mają prawa do becikowego w Polsce.

Warunkiem przyznania świadczenia jest dochód rodziny nieprzekraczający 1922 zł netto na osobę oraz objęcie matki opieką

medyczną od co najmniej 10. tygodnia ciąży do porodu, z wyjątkiem opiekunów prawnych, faktycznych i osób adoptujących dziecko. Samotni rodzice mogą otrzymać becikowe tylko wtedy, gdy ustalone zostały alimenty od drugiego rodzica, z wyjątkiem sytuacji wyjątkowych, takich jak śmierć drugiego rodzica czy brak możliwości ustalenia ojcostwa.

Świadczenie wynosi jednorazowo 1000 zł i jest wypłacane przelewem na konto lub przekazem pocztowym. W przypadku niskiego dochodu rodziny, dodatkowo można otrzymać zasiłek rodzinny i dodatek z tytułu urodzenia dziecka. Termin składania wniosku wynosi 12 miesięcy od narodzin dziecka lub od dnia objęcia opieką/adopcji. Wniosek powinien zawierać dane osobowe rodzica i dziecka, numery PESEL, numer konta, e-mail oraz wymagane dokumenty potwierdzające dochód, opiekę medyczną matki i sytuację prawną w przypadku samotnych rodziców.

Wniosek można złożyć przez internet, listownie lub w urzędzie gminy, ośrodka pomocy społecznej albo w urzędzie miasta właściwym dla miejsca zamieszkania.

6. Świadczenie pielęgnacyjne

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje osobom sprawującym opiekę nad dziećmi do ukończenia 18 roku życia legitymującymi się orzeczeniem o niepełnosprawności, obejmującym wskazania dotyczące konieczności stałej lub długotrwałej opieki oraz współudziału opiekuna w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji. Uprawnionymi do świadczenia są m.in. rodzice dziecka, osoby zobowiązane do alimentów na dziecko, małżonkowie, opiekunowie faktyczni, rodziny zastępcze, osoby prowadzące rodzinny dom dziecka oraz dyrektorzy placówek opiekuńczych.

Świadczenie nie jest uzależnione od rezygnacji z zatrudnienia ani prowadzenia gospodarstwa rolnego, a także od posiadania własnej emerytury, renty lub innego świadczenia emerytalno-rentowego. W przypadku sprawowania opieki nad więcej niż jednym dzieckiem z orzeczoną niepełnosprawnością, wysokość świadczenia ulega podwyższeniu o 100% na drugą i kolejne osoby, przy czym wymaga to złożenia odpowiedniego wniosku przez opiekuna – włączyli są dyrektorzy placówek opiekuńczych.

Wnioski o świadczenie pielęgnacyjne można składać w jednostkach samorządu terytorialnego właściwych dla miejsca zamieszkania w formie papierowej lub elektronicznej za pośrednictwem portalu Emp@tia.

Od 1 stycznia 2026 r. miesięczna wysokość świadczenia pielęgnacyjnego wynosi 3 386 zł. Zachowanie prawa do świadczenia przysługuje również tym, którzy nabyli uprawnienia na zasadach obowiązujących do 31 grudnia 2023 r., przy czym konieczne jest dostosowanie dokumentacji do nowego orzeczenia o niepełnosprawności w terminie trzech miesięcy od wygaśnięcia poprzedniego orzeczenia.

7. Karta dużej rodziny

Karta Dużej Rodziny przysługuje rodzinom z co najmniej trojgiem dzieci i daje zniżki na różne usługi, m.in. przejazdy kolejowe, kulturę, sport, opłaty paszportowe. Prawo do niej mają rodzice, macocha lub ojczym, dzieci oraz rodzice zastępczy i osoby prowadzące rodzinny dom dziecka. Rodzice nie mogą być pozbawieni ani ograniczeni władzy rodzicielskiej w stosunku do co najmniej trojga dzieci.

Karta może być plastikowa lub elektroniczna w aplikacji mObywatel, która w pełni zastępuje kartę tradycyjną.

Wniosek o kartę składa pełnoletnia osoba z rodziny przez portal Emp@tia lub w urzędzie miasta/gminy. Do wniosku potrzebne są dokumenty tożsamości członków rodziny, akty urodzenia dzieci, oświadczenia o władzy rodzicielskiej i przewidywanym zakończeniu nauki dzieci powyżej 18 lat oraz dokumenty potwierdzające pobyt w Polsce w przypadku cudzoziemców. Po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku kartę można odebrać w urzędzie lub korzystać z niej w aplikacji.

Korzystanie z karty pozwala na indywidualne uzyskiwanie zniżek w punktach oznaczonych logo programu, a karta mobilna w mObywatelu ma moc prawną równą karcie plastikowej. Rodzice korzystają z niej bezterminowo, dzieci do 18 lat lub do ukończenia nauki/studiów, maksymalnie do 25 lat, a dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością przez czas obowiązywania orzeczenia.

Wydanie karty jest bezpłatne. Korzyści z jej posiadania obejmują zniżki na bilety kolejowe, ulgi na opłaty paszportowe, bezpłatny wstęp do parków narodowych, stałą cenę energii dla rodziców oraz dodatkowe zniżki u partnerów programu.

8. Fundusz alimentacyjny

Fundusz alimentacyjny to mechanizm wsparcia dla osób uprawnionych do alimentów, którego celem jest zapewnienie środków na utrzymanie w sytuacjach, gdy egzekucja obowiązku alimentacyjnego od rodzica jest nieskuteczna.

Świadczenia z funduszu przysługują obywatelom polskim oraz cudzoziemcom, jeżeli ich prawa wynikają z umów międzynarodowych lub jeśli przebywają w Polsce na podstawie zezwoleń na pobyt stały, rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej, pobytu czasowego z określonej przyczyny, a także jeśli posiadają status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą.

Warunkiem jest zamieszkiwanie na terytorium Polski w okresie świadczeniowym, który trwa od 1 października do 30 września kolejnego roku, chyba że międzynarodowe umowy stanowią inaczej. Wysokość świadczeń odpowiada bieżąco ustalonym alimentom, jednak nie może przekroczyć 1000 zł miesięcznie.

Prawo do funduszu jest uzależnione od kryterium dochodowego – świadczenie przysługuje rodzinie, której dochód na osobę nie przekracza 1209 zł netto miesięcznie. O świadczenie może ubiegać się

osoba uprawniona do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego wydanego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja alimentów była nieskuteczna. W praktyce oznacza to, że w ciągu ostatnich dwóch miesięcy nie udało się wyegzekwować pełnej należności z tytułu zaległych lub bieżących alimentów, albo prowadzono postępowanie upadłościowe, które nie przyniosło efektu.

Bezskuteczna egzekucja obejmuje także sytuacje, w których dłużnik mieszka za granicą, a polskie prawo nie pozwala na prowadzenie skutecznej egzekucji lub nie można ustalić miejsca jego pobytu. Świadczenia przysługują do ukończenia przez osobę uprawnioną 18 roku życia, a jeśli uczy się w szkole lub szkole wyższej – do 25 roku życia. W przypadku osób ze znaczną niepełnosprawnością świadczenia są przyznawane bezterminowo.

Zmiany w wysokości świadczeń wynikające z podwyższenia lub obniżenia zasądzonych alimentów wchodzą w życie od miesiąca, w którym tytuł wykonawczy został przekazany do komornika. Fundusz nie przysługuje, jeśli osoba uprawniona została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, w pieczy zastępczej lub zawarła związek małżeński.

Stowarzyszenie Obywatelskiej Pomocy Prawnej prowadzi w 2026 roku siedemnaście punktów nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na terenie Elbląga, Olsztyna, powiatu mrągowskiego, choszczeńskiego, płońskiego, przasnyskiego, oleckiego, pułtuskiego, bartoszyckiego, łęczyckiego, pilskiego, suwalskiego, lidzbarskiego, gołdapskiego.

Zadania publiczne są finansowane z budżetu państwa ze środków otrzymanych od powiatów.

www.sopp.org.pl